

Dubbelmaktens gyckelspel (Vperjod nr 1, 15 [2 gamla stilen] juni 1917)

Krigsförhållandena förvränger och fördunklar revolutionens inre krafter. Men icke desto mindre kommer revolutionens förlopp att avgöras av just desamma inre krafter, nämligen klasserna.

Revolutionen har samlat kraft ända sedan 1912. Den avbröts först av kriget, men påskyndades senare på ett tidigare aldrig skådat aggressivt sätt genom den rasande arméns heroiska ingripande. Krigets utveckling hade en gång för alla undergrävt den tidigare regimens motståndskraft. De politiska partier som kunde ha fungerat som medlare mellan monarkin och folket, fann sig på grund av ingripandet underifrån plötsligt hängande i luften, och tvingades i sista stund ta till ett farligt hopp till revolutionens säkra strand. Det medförde att revolutionen till en början till det yttre verkade utstråla en total nationell harmoni. För första gången i historien fann sig den borgerliga liberalismen ”knuten” till massorna – och det måste vara det som har väckt tanken hos den att utnyttja denna ”universella” revolutionära anda i krigets tjänst.

Krigets villkor, mål och deltagare förändrades inte. Gutjkov och Miljukov, som var de mest uttalade imperialisterna i den tidigare regimens politiska stab, avgjorde nu det revolutionära Rysslands öde. Naturligtvis var krigets grundläggande karaktär densamma som under tsarismen – mot samma fiende, med samma allierade, och med samma internationella förpliktelser – men det måste nu omvandlas till ett ”krig för revolutionen”. För kapitalistklassen var denna uppgift samma sak som att mobilisera revolutionen, och de krafter och lidelser som den hade frambringat, i imperialismens intressen. Miljukov och hans krets gav storsint sitt samtycke till att kalla den ”röda trasan” för en helig symbol – om bara de arbetande massorna visade sin beredskap att dö med glädje under denna röda trasa, för Konstantinopel och sunden.

Men Miljukovs imperialistiska bockfot syntes alltför tydligt. För att erövra de uppväckta massorna och leda in deras revolutionära energi i en offensiv på den internationella fronten, krävdes mer invecklade metoder – men framförallt krävdes det andra politiska partier, med plattformar som ännu inte var komprometterade, och rykten som fortfarande inte hade smutsats ner.

Och man hittade dem. Under de kontrarevolutionära åren, och i synnerhet under den senaste industriella uppsvingperioden, hade kapitalet underkastat sig och mentalt tämjat tusentals av 1905 års revolutionärer, utan att på något sätt bekymra sig över deras arbetar- eller marxistiska ”uppfattningar”. Bland de ”socialistiska” intellektuella fanns det därför ganska stora grupper som det kliade i händerna på att vara med om att tygla klasskampen och skola massorna i ”patriotiska” syften. Hand i hand med intelligentsian, som hade trätt i förgrunden under den kontrarevolutionära perioden, gick kompromissmakarna, som definitivt och slutgiltigt hade blivit skrämde av nederlaget för 1905 års revolution, och sedan dess bara hade utvecklat sin förmåga att vara älskvärda åt alla håll.

Även om de borgerliga klassernas opposition mot tsarismen stod på en imperialistisk grundval, så hade den redan före kriget utgjort den nödvändiga basen för ett närmande mellan de opportunistiska socialisterna och de besuttna klasserna. I duman byggde Kerenskij och Tjcheidze sin politik som ett bihang till det progressiva blocket, och de ”socialistiska” Gvozdjev, Bogdanov och liknande gick samman med krigsindustrikommittéernas Gutjkov. Men tsarismens existens gjorde det mycket svårt att öppet förespråka en ”regerings”patriotism.. Revolutionen rörde undan alla dessa hinder. Nu kal-

lades kapitulation inför de kapitalistiska partierna för ”demokratisk enhet”, den borgerliga statens disciplin blev plötsligt ”revolutionär disciplin”, och slutligen betraktades deltagande i det kapitalistiska kriget som ett försvar av revolutionen från yttre hot.

Denna nationella intelligentsia, som socialpatrioten Struve hade siat, åkallat och skolat i sin tidning *Vjechi*, fick plötsligt ett oväntat stort stöd i den hjälplöshet som existerade bland folkets mest efterblivna massor, som hade tvångsorganiserats i armén.

Tack vare att revolutionen bröt ut under kriget framstod småbourgeoisin i städerna och på landsbygden omedelbart och automatiskt som en organiserad kraft. Den började utöva ett inflytande på arbetar- och soldatdeputerades delegater, som vida översteg vad dessa utspridda och efterblivna klasser kan utöva under andra förhållanden än krig. Detta stora antal nyss uppväckta personer från obygderna och landsbygden stödde till en början helt naturligt den mensjevik-populistiska intelligentsian. Denna intelligentsia ledde de småborgerliga klasserna till en överenskommelse med den kapitalistiska liberalismen, som ännu en gång så vackert hade visat sin oförmåga att självständigt leda folkets massor, och de fick tack vare trycket från massorna även en viss ställning inom proletariet, som på grund av arméns imponerande storlek för tillfället hade förpassats till en andrahandsposition.

Vid första påseende kunde det se ut som om klassmotsättningarna hade försvunnit, som om den sociala inredningen hade fixats upp med delar av den populistisk-mensjevikiska ideologin, och som om man, tack vare Kerenskijs, Tjcheidzes och Dans ”konstruktiva arbete”, hade uppnått en nationell vapenvila, *borgfred*¹ mellan klasserna. Därav denna makalösa förvåning och förundran när den självständiga proletära politiken återigen ger sig tillkänna, och därav den hänsynslösa, i sanning avskyvärda, bittra klagan mot de revolutionära socialisterna, som stör den universella harmonin.

När arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna hade lyft de småborgerliga intellektuella till höjder för vilka de inte alls var förberedda, så skrämde de mer än något annat av tanken på att behöva ta ansvar. Därför överlämnade de respektfullt makten till den kapitalistiskt-feodala regeringen som den 3 juni hade uppstått ur dumans sköte. Småbourgeoisins fasa inför den heliga statsmakten var uppenbar när det gällde populisterna (narodnikerna), men doldes i mensjevik-patrioternas fall av dogmatiska uppfattningar om det olämpliga i att socialister bär maktens bördor under en borgerlig revolution.

På så sätt uppstod ”dubbelmakten”, vars makt det vore mycket mera korrekt att kalla *dubbel maktlöshet*. Borgarklassen tog makten i namn av ordning och krig för seger, men den kunde inte härska utan sovjeterna. De senares förhållande till regeringen var ett respektfullt halvt förtroende, tillsammans med en fruktan för att det revolutionära proletariet med en oförsiktig rörelse skulle kunna rubba hela balansen.

Miljukovs cyniskt provokativa utrikespolitik utlöste en kris. De borgerliga partierna var fullt medvetna om hur panikslagna de småborgerliga ledarna var inför frågan om makten, och de började använda ren utpressning. De hotade med en regeringsstrejk, det vill säga att vägra att delta i regeringsutövningen, om inte sovjeterna skaffade sig ett antal socialistiska lockbeten, vars funktion i koalitionsregeringen skulle vara att stärka regeringens förtroende bland massorna, och på detta sätt

---

1 **Borgfred:** vid Första världskrigets utbrott förkunnade den tyska socialdemokratin ”*burgfrieden*”, borgfred, vapenvila, med borgarklassen och upphörde med all opposition mot kejsarens regering. De franska socialisterna hade sin ”*L'Union Sacrée*”, eller heliga nationella enhet.

få slut på ”dubbelmakten”.

Inför detta ultimatum kastade de mensjevnikiska patrioterna snabbt av sig sina sista marxistiska fördomar mot att sitta i en borgerlig regering, och drog också med sig sovjeternas populistiska ”ledare”, som inte lät sig störas av några principer eller fördomar. Det var allra tydligast hos Tjernov, som återvände från konferenserna i Zimmerwald och Kienthal där han hade samtalat med socialisterna Vandervelde, Guesde och Sembat – bara för att genast träda in i prins Lvovs och Sjingarjevs regering. Förvisso påpekade de ryska mensjevnikiska patrioterna att det ryska stödet till regeringen inte hade någonting gemensamt med de franska eller belgiska regeringsanhängarna eftersom det hade uppstått ur ytterst exceptionella förhållanden, som hade förutsetts i den resolution mot deltagande i regeringar som antogs vid den socialistiska kongressen i Amsterdam 1904. Men därmed upprepade de bara som papegojor de franska och belgiska regeringsanhängarnas argument, samtidigt som de hela tiden återopade ”de exceptionella förhållandena”. Bakom Kerenskij's ordrika teatraliska tal finns det trots allt ibland spår av verkligheten, och han jämställde alldeles riktigt det ryska regeringsstödet med det västeuropeiska. I sitt Helsingforstal slog han fast, att det främst var tack vare honom, Kerenskij, som de ryska socialisterna på två månader hade rört sig en sträcka som det tog de västeuropeiska socialisterna tio år att förflytta sig. Marx hade i sanning inte fel när han kallade revolutionen för historiens lokomotiv!

Koalitionsregeringen hade dömts av historien redan innan den upprättades. Om den hade bildats omedelbart efter tsarismens fall, som ett uttryck för ”landets revolutionära enhet”, så kunde den kanske under en tid ha bromsat kampen mellan revolutionens krafter. Men den första regeringen var Gutjkov-Miljukovs regering. Den existerade länge nog för att totalt avslöja det falska i talet om ”nationell enhet”, och för att väcka proletariats revolutionära motstånd mot den borgerliga propagandan om att utnyttja revolutionen i imperialismens intressen. Under dessa förhållanden kunde inte den uppenbart tillfälliga koalitionsregeringen avvärja katastrofen. Den var förutbestämd att bli det främsta tvistefröt, den främsta källan till oenighet och meningsmotsättningar inom den ”revolutionära demokratin”. Dess politiska existens – för vi kan inte tala om ”aktivitet” - är helt enkelt en lång upplösningssprocess, anständigt nog klädd i mängder av ord.

För att motverka ekonomins, och framförallt livsmedelsförsörjningens, totala sammanbrott, utarbetade den ekonomiska avdelningen i sovjeternas exekutivkommitté en plan för omfattande statlig skötsel av de viktigaste industrigrenarna. Skillnaden mellan medlemmarna i den ekonomiska avdelningen och sovjetens politiska ledare är inte så mycket deras politiska uppfattningar som att de på ett verkligt sätt är bekanta med landets ekonomiska situation. Just därför drog de djupt revolutionära slutsatser. Det enda deras organ saknar är en revolutionärt politisk drivkraft. Den övervägande kapitalistiska regeringen kunde inte skapa ett system som var diametralt motsatt de besuttna klassernas själviska intressen. Om den mensjevnikiska arbetsministern Skobolov inte förstod det, så insåg Konovalov, den seriösa och effektiva representanten för handel och industri, det helt och fullt.

Konovalovs avgång var ett slag mot koalitionsregeringen som inte går att reparera. Hela den borgerliga pressen uttryckte detta på ett omisskännligt sätt. Än en gång utnyttjade de de nuvarande sovjetledarnas panik: borgarklassen hotade att överlämna maktens barn vid deras dörr. ”Ledarna” svarade genom att låtsas som om ingenting särskilt hade hänt. Om kapitalets ansvarsfulla företrädare har lämnat oss, låt oss då bjuda in herr Burijsjkin. Men han vägrade demonstrativt ha något att göra med några kirurgiska ingrepp mot privategendomen. Och sedan började jakten efter en ”oberoende”

minister för handel och industri, en man som inget och ingen stod bakom, och som kunde fungera som en harmlös brevlåda, där arbetets och kapitalets motsatta krav kunde avlämnas. Samtidigt fortsatte de ekonomiska utgifterna, och regeringens arbete tog i huvudsak formen av att trycka papperspengar, *assignat*.

Eftersom Tjernov hade ett par äldre kollegor, herrarna Lvov och Sjingarjev, visade det sig att han inte ens i ord kunde visa den radikalism i jordbruksfrågor som är så typisk för dessa småbourgeois representanter. Tjernov var fullständigt medveten om sin roll, och presenterade sig inte som representant för jordbruksrevolutionen, utan för jordbruksstatistik! Enligt den liberalt borgerliga tolkningen, som de socialistiska ministrarna har gjort till sin, måste revolutionen skjutas upp bland massorna medan de passivt ska vänta på att den konstituerade församlingen samlas, och så fort socialistrevolutionärerna går med i godsägarnas och industriägarnas regering kommer böndernas angrepp på det feodala jordbrukssystemet att stämplas som anarki.

Inom den internationella politiken kom sammanbrottet för koalitionsregeringens "fredsprogram" snabbare och mer katastrofalt än någon kunde vänta sig. Frankrikes premiärminister, herr Ribot, förkastade inte bara kategoriskt och utan krusiduller Rysslands fredsförslag och svulstigt upprepade det absolut nödvändiga i att garantera en fortsättning av kriget till "slutlig seger". Han förnekade också de patriotiska socialisterna pass till Stockholmskonferensen, som hade anordnats i samarbete med herr Ribots kollegor och allierade, de ryska socialistiska ministrarna. Den italienska regeringen, vars koloniala politik alltid har utmärkt sig av en alldeles speciell skamlöshet, av en "helig självviskhet", besvarade formuleringen "fred utan annekteringar" med att själv annektera Albanien. Vår regering, inklusive de socialistiska ministrarna, höll under två veckor inne med att publicera de allierades svar, och litade uppenbarligen på att så småsinta manövrer kan avvärja deras politiska bankrutt. Kort sagt är frågan om Rysslands internationella situation, *frågan om vad den ryska soldaten ska vara beredd att kämpa och dö för*, lika akut idag som när Miljukov lämnade ifrån sig posten som utrikesminister.

På armé- och örlogsdepartementet, som fortfarande konsumerar huvuddelen av nationens krafter och resurser, dominerar ordens och retorikens politik fullständigt. De materiella och psykologiska orsakerna till arméns situation är alltför djupgående för att kunna sopas undan av ord och poesi från ministeriernas sida. Att byta general Alexejev mot general Srusilov innebar tveklöst att man bytte ut dessa två officerare, men det innebar ingen förändring i armén. Först eggade man upp armén för en "offensiv", och sedan ersatte man plötsligt detta slagord med det mindre definitiva slagordet "förberedelse av en offensiv". Det bevisar att armé- och örlogsministeriet fortfarande är lika oförmöget att leda nationen till seger som herr Terestjenkos departement var att leda nationen till fred.

Bilden av den provisoriska regeringens kraftlöshet blir som tydligast i utrikesministeriets arbete, som, för att använda de mest lojala bondedelegaternas ord, "var partisk" när den tillsatte posterna i de lokala administrationerna med feodala godsägare. När befolkningens aktiva delar utan att vänta på den konstituerande församlingen själva erövrar sig rätten till kommunalt självstyre, så stämplas det i Dans statspolitiska jargong som anarki. Men dessa aktioner hälsas av regeringens energiska opposition, som genom själva sin sammansättning är skyddad från alla energiska aktioner som är verkligt kreativa.

Under de senaste dagarna har politikens allmänna bankrutt visat sig på ett avskyvärt sätt i

Kronstadthändelserna.¹

För borgarpressen är Kronstadt en symbol för revolutionär internationalism och misstro mot regeringskoalitionen, vilket för oss är revolutionära tecken på de breda folkmassornas självständiga politik. Men pressens nedriga och helt igenom förvrängda kampanj tog inte bara över regeringen och sovjetledarna, utan förvandlade också Tsereteli och Skobolov till ledare i den avskyvärda rättegången mot matroserna, soldaterna och arbetarna i Kronstadt.

När den revolutionära internationalismen började tränga undan den patriotiska socialismen på fabriker och verkstäder och bland soldaterna vid fronten, tog socialisterna i regeringen, trogna sina herrar, risken att med ett slag stöta den revolutionärt proletära förtruppen, och på så sätt förbereda det "psykologiska ögonblicket" för den allryska sovjetkongressen. Regeringsblocket mellan mensjevikerna och socialistrevolutionärer lägger nu ner all sin energi på att förverkliga målet *att samla den småborgerliga bondedemokratin kring den borgerliga liberalismens fana* – det fransk-engelska och amerikanska kapitalets fånge och allierade – *och politiskt isolera och "tämja" proletariatet*. En viktig del av denna skamliga politik är de skamliga hoten om blodigt förtryck och provokationer om öppet våld.

Koalitionsregeringens dödskamp inleddes samma dag som den föddes. Den revolutionära socialismen måste göra allt i sin makt för att hindra denna dödskamp från att sluta i ett inbördeskrig. Det enda sättet att göra det är inte att föra en politik av eftergifter och undanflykter, som bara väcker de nybakade statsmännens aptit, utan istället en aggressiv politik över hela linjen. Vi får inte låta dem isolera sig: vi måste isolera dem. Vi måste besvara koalitionsregeringens usla och föraktliga aktioner genom att klargöra även för arbetarmassornas mest efterblivna delar den fulla innebörden i den fientliga allians som har klätt sig i revolutionens namn. Vi måste ställa proletariatets metoder mot de besuttna klassernas och deras mensjevnik-socialistrevolutionära anhangs sätt att ta itu med frågan om livsmedel, industri, jordbruk och krig. Bara på detta sätt kan liberalismen isoleras och det revolutionära proletariatet få ett ledande inflytande över massorna i staden och på landet. Den nuvarande regeringens oundvikliga fall kommer att ske samtidigt som de nuvarande ledarna för arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna faller. Bara sovjeternas nuvarande minoritet kan bevara sovjetens auktoritet som representant för revolutionen, och säkra den en fortsatt funktion som en direkt makt. Detta kommer att bli mer och mer uppenbart dag för dag. Den dubbla maktlöshetens epok, där regeringen [inte] duger och sovjeten inte vågar, kommer oundvikligen att kulminera i en kris av aldrig tidigare skådad styrka. Det är upp till oss att spara på krafterna till detta ögonblick, så att vi kan ta itu frågan om makten i alla dess proportioner.

15 [2] juni 1917

(Översättning: Göran Källqvist)

---

1 I början av juni reste sig matroserna i Östersjöflottan och överhuvudtaget massorna i Kronstadt mot den provisoriska regeringen. De mildaste benämningarna på dem i den ryska och utländska pressen var "anarkister". Med 210 röster mot 40 hade Kronstadts arbetar- och soldatsovjet tillbakavisat den provisoriska regeringen, och deklarerat att den bara erkände Petrogradsovjetets auktoritet. Denna aktion förvrängdes och kallades för ett försök att avskilja sig från Ryssland. Östersjömatroserna var aktiva under revolutionens samtliga skeden – mot tsarismen, mot den provisoriska regeringen, och under bolsjevikerens störtande av Kerenskij. - Frainas anmärkning.